Tương Ưng Kosala (Kosala Saṃyutta)

Kinh Tương Ưng Bộ (VNC PHVN, 2020)

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA (KOSALASAMYUTTA)

I. PHẨM THỨ NHẤT (PATHAMAVAGGA)

L KINH TUỔI TRẺ (Daharasuttà) (5.1. 68) 112. Như vầy tôi nghe. Một thời, Thế Tôn trú ở Sãvatthi (Xá-vệ), Jetavana (Thắng Lâm), tại vườn ông Anãthapiṇḍika (Cấp Cô Độc). Rồi Vua Pasenadi (Ba-tư-nặc) nước Kosala (Kiều-tát-la) đi đến Thế Tôn; sau khi đến? nói lên với Thế Tôn những lời chào đón hỏi thăm; sau khi nói lên những lời chào đón hỏi thăm thân hữu rôi ngôi xuông một bên. Ngôi xuông một bên? Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: -Tôn giả Gotama có tự cho mình đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác không? Thưa Đại vương, nêu có ai có thê nói một cách chơn chánh là mình đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác, thời người ấy phải chính là Ta. Thưa Đại vương, Ta đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Thưa Tôn giả Gotama, có những vị Sa-môn? Bà-la-môn là vị Hội chủ, vị Giáo trưởng, vị Sư trưởng Giáo hội? có tiêng tôt? có danh vọng, khai Tô giáo pháiđược quần chúng tôn sùng như các ngài Pũrana Kassapa, Makkhali Gosãla, Nigantha Nãtaputta, Sanjaya Belatthiputta, Pakudha Kaccãyana, Ajita Kesakambalĩ. Khi con hỏi các vị ấy: “Ngài có tự xem là đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác không?95, thời họ đã trả lời? không tự xem mình đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Vậy làm sao Tôn giả Gotama, trẻ tuổi? sanh sau đẻ muộn và chỉ mới xuất gia lại tự cho mình như vậy? Thưa Đại vương, có bốn loại trẻ nhỏ không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì đó là trẻ nhỏ. Thế nào là bốn? Thưa Đại vương, Khattiya trẻ tuôi không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì họ là trẻ. Thưa Đại vương, con rắn còn nhỏ không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì chúng là còn nhỏ. Thưa Đại vương, ngọn lửa nhỏ không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì chúng là nhỏ. Thưa Đại

1 Tỉtthakarã'. Ngoại đạo sư. Tỉttha chỉ cho chỗ sông cạn có thể lội qua, hoặc một tín ngưỡng. XemJPTS. 1913-14, p. 17, n. 5.

vương, Tỷ-kheo trẻ tuổi không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì họ là trẻ.

Thưa Đại vương, bốn loại trẻ nhỏ này không nên khinh thường hay không nên miệt thị vì chúng là nhỏ.

Thế Tôn nói như vậy. Bậc Thiện Thệ nói xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm như sau:

Sanh dòng Sát-dế-ly,
Thuộc quý tộc5 danh xưng,
Chớ khinh thường là trẻ9
Chớ miệt thị là nhỏ.
Vị Sát-đế-lỵ ấy,
Đên thời lên ngôi vua,
Làm chúa tể loài người,

Trị vì cả quốc độ.
Vị ấy nếu phẫn nộ5
Dùng vương phạt gia hình.
Ai bảo tồn mạng mình,
Hãy tránh né vị ấy.
Ở làng hay là rừng,
Có thấy rắn bò qua,
Chớ khinh thương rắn nhỏ,
Chớ miệt thị rắn nhỏ5
Cao thấp hình sai biệt.
Rắn sống đầy nhiệt khí,2
Bị tấn công, nó cắn,
Kẻ ngu cả nam nữ.
Ai bảo tồn mạng minh,
Hãy tránh né loài rắn.
Lửa cháy đầy khát vọng,
Lửa đốt thiêu, đốt cháy,
Chớ khinh thường lửa nhỏ,
Chớ miệt thị lửa nhỏ.
Lửa được đồ bén cháy,
Liền cháy to, cháy lớn,
Bị tấn công, lửa đốt?
Kẻ ngu cả nam nữ.
Ai bảo tồn mạng minh,
Hãy tránh né lửa cháy.
2 Tejasi, tejasã\ Sức nóng của ngọn lửa, tạm dịch là nhiệt khí.

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 91

Khu rừng bị lửa đốt, Lửa đốt thiêu, đốt cháy, Sau nhiều đêm và ngày, Rễ mầm lại mọc lên. Còn Tỷ-kheo trì giới, Nồng cháy với nhiệt tinh, Nhưng không con không cái, Không của cải truyền thừa5 Không con, không thừa tự, Như thân cây Sa-la. Do vậy người Hiền trí, Tự thấy hạnh phúc mình, Đối với rắn và lửa, Danh xtrng Sát-đế-lỵ5 Vị Tỷ-kheo trì giới, Với bốn vị kể trên, Hãy biết cách cư xử, Chơn chánh và tốt đẹp. Khi nghe nói vậy, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Thật vi diệu thay, bạch Thế Tôn! Thật vi diệu thay, bạch Thế Tôn! Như người dựng đứng lại những gì bị quăng ngã xuống, phơi bày ra những gì bị che kín, chỉ đường cho nẹười bị lạc hướng, đem đèn sáng vào trong bóng tối để những ai có mắt có the thấy sắc; cũng vậy, Chánh pháp đã được Thế Tôn dùng nhiều phương tiện trình bày, giải thích. Bach Thế Tôn, con xin quy y Thế Tôn, quy y Pháp, quy y chúng Tăng. Mong Thê Tôn nhận con làm đệ tử, từ nay trở đi cho đên mạng chung, con xin trọn đời quy ngưỡng. II. KINH NGƯỜI (Purisasutta) (5.1. 70) 113.

Nhân duyên tại Sãvatthi. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, đi đến Thế Tôn; sau khi đảnh lễ Thế Tôn rồi nẸồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thê Tôn: Có bao nhiêu loại pháp, bạch Thế Tôn5 khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bất lợi, khổ não và bất an cho người ấy? Thưa Đại vươn có ba loại pháp khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bất lọi, khẫ não và bất an cho người ấy. The nào là ba? Tham pháp, thưa Đại vương, khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bất lợi, khổ não và bất an cho người ấy. Sân pháp, thưa Đại vương, khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bất lọi, khổ não và bất an cho người ấy. Si pháp, thưa Đại vương, khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bất lợi, khổ não và bất an cho người ấy. Ba pháp ấy, thưa Đại vương, khi khởi lên trong nội tâm của một người, sẽ đưa lại bât lợi, khổ não và bất an cho người ấy.

rrii A rri /\ i_ _ Ạ Thê Tôn nói như vậy... Tham, sân, si [ba pháp], Là ác tâm cho người, Chúng di hại tự ngã? Chúng tác thành tự ngã5 Như vỏ và lõi cây,3 Tự tác thành trái cây. III. KINH GIÀ CHẾT ựarãmaraọasutta)45(S. 1.71) 114. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Bạch Thế Tôn, có cái gì sanh mà không già và không chết không? Thưa Đại vương, không có cái gì sanh mà không già và không chết. Thưa Đại vương, dầu cho những vị Sát-đế-lỵ là những bậc đại phú, phú hào, có tiền của lớn, có tài sản lớn5 có nhiều vàng và bạc5 có nhiều vật dụng tiện nghi, có nhiều tiền của, ngũ cốc; các vị ấy có sanh cũng không thoát khỏi già và chết. Thưa Đại vương, dầu cho những vị Bà-la-môn là những bậc đại phú; dầu cho những gia chủ là những bậc đại phú, phú hào, có tiền của lớn5 có tài sản lớn, có nhiều vàng bạc5 có nhiều vật dụng tiện nghi, có nhiều tiền của, ngũ cốc; các vị ấy có sanh cũng không thoát khỏi già và chết. Thưa Đại vương, cho đến các vị Tỷ-kheo9 những bậc A-la-hán đã đoạn tận các lậu hoặc, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, đã đặt gánh nặng xuống/ đã đạt được mục đích tối hậu? đã đoạn được hữu kiết sử, đã được giải thoát nhờ chánh trí; cho đến thân này của các vị ấy cũng phải bị hủy hoại9 cũng phải bị từ bỏ. Xe vua6 dầu mỹ diệu, Rồi cũng phải hư hoại. Thân the này cũng vậy, Rồi cũng phải già yếu. Chỉ chân pháp không già, Bậc Chân, Trí nói vậy. IV. KINH THÂN ÁI (Piyasutta) (5.1. 71) 115. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Bạch Thê Tôn, ở đây9 khi con đang ngôi yên tịnh một mình, tư tưởng này

3 Taca và sãra'. vỏ cây và lõi cây.

4 Bản tiếng Anh của PTS: The King, nghĩa là Vua.

5 Chủ giải: Năm uẩn, mười phiền não, các dục được các vị A-la-hán xem là phiền não.

6XemZ)/z. V. I5l.

khởi lên nơi co uĐối với những ai, tự ngã là thân ái? Đối với những ai, tự ngã là kẻ thù?" Và rồi bạch Thế Tôn, con suy nghĩ như sau: "Những ai sống với thân làm ác? sống với miệng nói ác, sống với ý nghĩ ác; đôi với người ây, tự ngã là kẻ thù. Dâu họ có nói:

'Tự ngã là thân ái của chúng tôi\ nhimg tự ngã đối với họ là kẻ thù. Vì sao vậy? Những gì kẻ thù làm cho kẻ thù? tự ngã của họ cũng làm cho tự ngã của họ như vậy. Do vậy, đối với họ5 tự ngã là kẻ thù. Những ai sống với thân làm thiện, sống với miệng nói thiện, sống với ý nghĩ thiện, đối với họ? tự ngã là thân ái. Dầu cho họ có nói: 6Tự ngã là kẻ thù của chúng tôi\ nhưng tự ngã đối với họ là thân ái. Vì sao vậy? Những gì kẻ thân ái làm cho kẻ thân ái, tự ngã của họ cũng làm cho tự ngã của họ như vậy. Do vậy? đối với họ, tự ngã là kẻ thân ái.n Như vậy là phải5 thưa Đại vương! Như vậy là phai, thưa Đại vương! Thưa Đại vương, những ai sống với thân làm ác... Do vậy, đối với họ, tự ngã là kẻ thù. Thưa Đại vương, những ai sông với thân làm thiện... Do vậy? đôi với họ, tự ngã là kẻ thân ái. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Nếu những ai biết được? Tự ngã là thân ái5 Họ sẽ không liên hệ9 Với các điều ác hạnh. Kẻ làm điều ác hạnh, Khó được chơn hạnh phúc? Bị thần chết7 cầm tù, Từ bỏ thân làm người. Kẻ có nghiệp như vậy, Cái gì là của mình? Lấy cái gì đem đi? Cái gì theo dõi họ, Như bóng theo dõi hình?8 Ở đây kẻ bị chết, Làm các nghiệp công đức, Làm các nghiệp ác đức, Lấy cả hai đem đi. Cả hai là của họ, Như bóng theo dõi hình, Cả hai theo dõi họ.

7 Antaka'. Người làm cho chấm dứt, chỉ cho tử thần hay Mãra. Xem Pss. Sis. 59, 62. 8 Xem V. 2. '

Do vậy hãy làm lành, Tích lũy cho đời sau. Công đức cho đời sau, Là hậu cứ cho người.9 V. KINH Tự BẢO Hộ (Attarakkhitasuttd) (5.1. 72) 116. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi một bên? Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Ở đây, bạch Thế Tôn, trong khi con đang ngồi yên tịnh một mình, tư tưởng này khởi lên nơi con: "Đối với những ai5 tự ngã được bảo vệ? Đối với những ai, tự ngã không được bảo ve?" Và rồi5 bạch Thế Tôn, con suy nghĩ như sau: Những ai thân làm ác, miệng nói ác, ý nghĩ ác, đôi với những người ây tự ngã không được bảo vệ. Dầu cho họ được tượng binh bảo vệ5 hay được mã binh bảo vệ? hay được xa binh bảo vệ5 hay được bộ binh bảo vệ; đôi với những người ây, tự ngã không được bảo vệ. Vì cớ sao? Vì sự bảo vệ như vậy là bảo vệ ở ngoài, không phải sự bảo vệ bên trong. Cho nên, đối với những người ấy, tự ngã không được bảo vệ. Và những ai thân làm thiện, miệng nói thiện, ý nghĩ thiện, đối với những người ấy tự ngã được bảo vệ. Dầu cho họ không được tượng binh bảo vệ? hay không được mã binh bảo vệ5 hay không được xa binh bảo vệ, hay không được bộ binh bảo vệ; đối với những người ây, tự ngã được bảo vệ. Vì cớ sao? Vì sự bảo vệ như vậy là sự bảo vệ bên trong, không phải sự bảo vệ ở ngoài. Cho nên5 đối với những người ấy, tự ngã được bảo vệ. Như vậy là phải, thưa Đại vương! Như vậy là phải, thưa Đại vương! Thưa Đại vương, những ai sống với thân làm ác... đối với những người ấy tự ngã không được bảo vệ. Vì cớ sao? Vì sự bảo vệ như vậy là bảo vệ ở ngoài, không phải sự bảo vệ bên trong. Cho nên5 đối với những người ấy, tự ngã không được bảo vẹ. Thưa Đại vương, những ai sống với thân làm thiện, miệng nói thiện, ý nghĩ thiện, đối với những người ấy tự ngã được bảo vệ. Dầu cho họ không được tượng binh bảo vệ9 hay không được mã binh bảo vệ? hay không được xa binh bảo vệ5 hay không được bộ binh bảo vệ; đôi với những

người ây, tự ngã được bảo vệ. Vì cớ sao? Vì sự bảo vệ như vậy là sự bảo vệ bên trong, không phải sự bảo vệ ở ngoài. Cho nên, đôi với những người ây, tự ngã được bảo vệ. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết như vậy xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Lành thay bảo vệ thân! Lành thay bảo vệ lời! Lành thay bảo vệ ý! Lành thay tổng bảo vệ!

9 Xem s. I. 91 (kinh 131 ở sau); s. I. 93 (kinh 133 ở sau).

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 95

Kẻ liêm sỉ bảo vệ? Tổng quát và cùng khắp, Vị ấy có tên gọi, Là vị được bảo vệ. VL KINH THIỂU SỐ (Appakasutta) (5. L 73) 117. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Ở đây, bạch Thế Tôn5 trong khi con đang ngồi yên tịnh một minh, tư tưởng này khởi lên nơi con: "ít thay là những người trong đời này, sau khi được tài sản quý báu, dồi dào lại có thế không bị lôi cuốn, không bị chìm đắm, không bị say mê trong các dục và không có những hành vi không tốt đẹp đối với người khác. Trái lại, thật là nhiều thay những người trong đời này, sau khi được tài sản quý báu, dồi dào, có thể bị lôi cuốn, bị chìm dắm, bị say mê trong các dục và có những hành vi không tốt đẹp đối với người khác.” -Thật sự là vậy5 thưa Đại vương! Thật sự là vậy, thưa Đại vương! ít thay là những người trong đời này, sau khi được tài sản quý báu, dồi dào, lại có thể không bị lôi cuốn, không bị chìm đắm, không bị say mê trong các dục và không có những hành vi không tốt đẹp đối với người khác. Trái lại, thật là nhiều thay những người trong đời này, sau khi được tài sản quý báu, dồi dào5 có thể bị lôi cuốn, bị chìm dắm, bị say mê trong các dục và có những hành vi không tốt đẹp đối với người khác. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Loài người bị đắm say, Trong tài sản, trong dục. Họ tham lam, điên dại, Trong các dục ở đời? Không ý thức rõ ràng? Đã quá độ say mê, Chẳng khác gì con nai, Không thấy đặt bẫy sập. về sau họ khổ đau? Chịu quả báo ác nghiệp. VII. KINH XỬ KIỆN (Addakaranasutta) (S. L 74) 118. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi xuống một bên? Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Ở đây5 bạch Thế Tôn, con ngồi trong pháp đường10 [để xử kiện]? con thấy chính các vị Sát-đê-lỵ đại phú; các Bà-la-môn đại phú; các gia chủ đại phú, phú

10 Atthakarana. Chú giải giải thích atta, nghĩa là việc tố tụng, hoặc cái đài để người đứng xem xử kiện.

96 KINH TƯƠNG ƯNG BỘ I. THIÊN CÓ KỆ

hào, CÓ tiền của lớn% có tài sản lớn, có nhiều vàng và bạc? có nhiều vật dụng tiện nghi, có nhiều tiền của, ngũ cốc; vì nhân các dục, vì duyên các dục5 vì nhân duyên các dục, đã dụng^ nói lời vọng ngôn. Bạch Thế Tôn, con suy nghĩ như sau: "Nay ta đã chán ngay xử kiện. Nay hãy để cho vị hiền diện11 được có danh tiếng nhờ tài xử kiện.,, Thưa Đại vương, các vị Sát-đê-lỵ đại phú; các vị Bà-la-môn đại phú; các vị gia chủ đại phú? phú hào có tiền của lớn, có tài sản lớn, có nhiều vàng và bạc, có nhiều vật dụng tiện nghi, có nhiều tiền của? ngũ cốc; vì nhân các dục5 vì duyên các dục, vì nhân duyên các dục? đã dụng ý nói lên lời vọng ngôn. Do vậy, họ sẽ gánh chịu bất lợi, đau khổ trong một thời

gian dài. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Loài người bị đắm say, Trong tài sản, trong dục. Họ tham lam, điên dại, Trong các dục ở đời, Không ý thức rõ ràng, Đã quá độ say mê, Chẳng khác gì con cá, Không thấy đặt bẫy lưới. Vê sau họ khô đau? Chịu quả báo ác nghiệp. VIII. KINH MALLIKÃ (Maỉlikãsutta) (S I. 75) 119. Nhân duyên tại Sãvatthi. Lúc bây giờ5 Vua Pasenadi nước Kosala có mặt với Hoàng hậu Mallikã (Mạt-lỵ)5 trên lầu thượng. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala nói với Hoàng hậu Mallikã: -Này Mallikã, có ai khác thân ái với Hoàng hậu hơn là tự ngã của Hoàng hậu? Thưa Đại vương, không có ai khác thân ái với thiếp hơn là tự ngã của thiếp. Nhưng thưa Đại vương, có ai khác thân ái với Đại vương hơn là tự ngã của Đại vương? Này Mallikã, không có ai khác thân ái với ta hơn là tự ngã của ta. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala bước xuống lầu và đi đến Thế Tôn; sau khi dến, đảnh lễ Thế Tôn, rồi ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Ở đây, bạch Thế Tôn, con đi lên lầu thượng với Hoàng hậu Mallikã và con nói với Hoàng hậu Mallikã: "Này Mallikã, có ai khác thân ái với Hoàng hậu hơn là tự ngã của Hoàng hau?”

11 p. Bhadramukha, H.nghĩa đen là vị có khuôn mặt, tướng mạo hiền thiên, nghĩa bóng là yị có uy đức. Quần chúng kính phục và tiến cử vị có uy đức ấy làm người lãnh đạo, nẫm can cân cong băng, xư kiện. SA. I. 140 viết sênãpatỉ, nghĩa là viên tướng lĩĩứi, tổng chỉ huy.

Khi nghe nói vậy, bạch Thế Tôn, Hoàng hậu Mallikã trả lời với con: "Thua Đại vương, không có ai khác thân ái với thiếp hơn là tự ngã của thiếp. Nhimg thưa Đại vương, có ai khác thân ái với Đại vương hơn là tự ngã của Đại vương?^, Nghe nói vậy, bạch Thế Tôn? con trả lời cho Hoàng hậu Mallikã: 6CNày Mallikã, không có ai khác thân ái với ta hơn là tự ngã của ta.” Rồi Thế T6n, sau khi biết rõ ý nghĩa này, trong lúc ấy liền nói lên bài kệ này: Tâm ta đi cùng khăp, Tất cả mọi phương trời, Cũng không tìm thấy được, Ai thân hơn tự ngã. Tự ngã đối mọi người, Quá thân ái như vậy, Vậy ai yêu tự ngã, Chớ hại tự ngã người. IX. KINH TẾ ĐÀN (ĩaníiasutta)1213 (S I. 75) 120. Nhân duyên tại Sãvatthi. Lúc bấy giờ? Vua Pasenadi nước Kosala tổ chức một đại tế đàn. Năm trăm con bò đực, năm trăm con bò con đực, năm trăm con bò con cái, năm trăm con dê và năm trăm con cừu được dắt đến trụ tế lễ để làm lễ tế đàn. Và có những người nô tỳ, hay những người phục dịch, hay những người lao công, bị hình phạt thúc dẩy, bị sợ hãi thúc dẩy, với nước mắt đầy mặt? than khóc và làm các công việc chuẩn bị [cho lễ tế đàn]. Rồi rất nhiều Tỷ-kheo5 vào buổi sáng, đắp y, cầm bát9 đi vào Sãvatthi để khất thực. Khất thực xong, sau bữa ăn? trên đường trở về? đi đến Thế Tôn; sau khi đên? đảnh lê The Tôn rôi ngôi xuông một bên. Ngôi xuông một bên, các Tỷ-kheo ấy bạch Thế Tôn: Ở dây, bạch Thế Tôn, Vua Pasenadi nước Kosala tổ chức một đại lễ tế đàn. Năm trăm con bò đực, năm trăm con bò con đực5 năm trăm con bò con cái5 năm trăm con dê? năm trăm con cừu được dăt đên trụ tê lê đê làm lê tê đàn. Và có những người nô tỳ? hay những người phục dịch, hay những người lao công? bị hình phạt thúc đẩy, bị sợ hãi thúc đây, với nước măt đày mặt? than khóc và làm các công việc chuẩn bị cho lễ tế đàn. Rồi Thế

Tôn5 sau khi hiểu rõ ý nghĩa này, ngay trong lúc ấy, nói lên bài kệ: Lễ cúng ngựa, cúng người, Quăng cọc, rượu chiến thắng,13 Không chốt cửa, đại lễ5 Chúng không phải quả lớn.

12 Tham chiếu: Tạp B (T.02. 0099.1234. 0338a22); Biệt Tạp.(7.02. 0100.61. 0394c26). 13 Lễ Cíuống rượu chiến£hắng", xem QKM. II. 16, n. 3. Le <4Quăng CQC" được giải thích là làm lễ xây dựng điện thờ nơi cọc gỗ quăng rơi xuông. Lễ t4Không chốt cửa^, nói lên ý mọi người tín cẩn lẫn nhau.

Chỗ nào có giết hại,
Dê, cừu và trâu bò?
Lễ tế đàn như vậy,
Bậc Đại Thánh không đi.
Tế đàn không rộn rang,
Cúng dường được thường hằng,
Không có sự giết hại?
Dê? cừu và trâu bí),
Lễ tế đàn như vậy,
Bậc Đại Thánh sẽ đi.
Bậc trí tế như vậy?
Tế đàn vậy, quả lớn.
Ai tế lễ như vậy,
Chỉ tốt hơn, không xấu,
Là tế đàn vĩ dại,
Được chư thiên hoan hỷ.

X. KINH TRIỀN PHƯỢC (Bandhanasutta) (5.1. 76)

121. Lúc bấy giờ, Vua Pasenadi nước Kosala đang bắt trói một số đônệ người; một sô người bị trói băng dây thừng, một sô người bị gông cùm, một sô người bị dây xích lại. Rồi một số đong Tỷ-kheo, vào buổi sáng, đắp y, cầm bát, đi vào Sãvatthi để khất thực. Đi khất thực xong, sau bữa ăn? trên đường trở về? họ đi đến Thế Tôn;
sau khi đen, đảnh lê Thế Tôn rôi ngôi xuông một bên. Ngồi xuống một bên5 các Tỷ-kheo ấy bạch Thế Tôn:
Ở dây, bạch Thế Tôn? Vua Pasenadi nước Kosala bắt trói một số đônẹ người; một số người bị trói bằng dây thừng, một số người bị gông cùm, một so người bị dây xích lại.
Rồi Thế Tôn sau khi hiểu biết ý nghĩa này, ngay trong lúc ấy nói lên bài kệ:
Bậc có trí nói rang,
Trói vậy không vững chắc,
Trói bằng sắt, dây gai,
Kềm kẹp bằng gỗ mộc.
Đam mê các dục lạc,

Với châu báu, trang sức,
Và tâm tư tưởng vọng?
Hướng vê con, vê vợ.
Bậc có trí nói rằng,
Trói vậy thật vững chắc,
Dầu trói buộc trì xuống,
3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 99

Tế nhị và khó thoát.
Các vị chơn xuất gia,
Cắt đứt chúng làm đôi,
Không ước vọng mong cầu,
Từ bỏ mọi dục lạc.
100 KINH TƯƠNG ƯNG Bộ I. THIÊN CÓ KỆ

IL PHẨM THỨ HAI(PUTIỴAVAGGA)

I. KINH BẢY VỊ BỆN TÓC (SattạiaỊilasutta) (S. I. 77) 122. Một thời, Thế Tôn ở tại Sãvatthi, Pubbãrãma (Đông Viên), tại lâu đài Migãramãtu14 (Lộc Tử Mầu giảng đường). Lúc bấy giờ, Thế Tôn vào buổi chiều, từ chỗ thiền tịnh độc cư đứng dậy? và đến ngồi tại mái hiên phía cửa ngoài. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala đi đến Thế Tôn; sau khi đến5 đảnh lễ Thế Tôn và ngồi xuống một bên. Lúc bấy giờ? bảy vị bện tóc, bảy vị Nigantha,15 bảy vị lõa thể, bảy vị mặc một y và bảy vị du sĩ với thân đầy lông, với móng tay dài, lớn như cây lau, mang các dụng cụ khất sĩ16 đang đi ngang qua, cách Thế Tôn không xa bao nhiêu. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, từ chỗ ngồi đứng dậy, đắp y vào phía một bên vai, quỳ xuống trên đầu gối tay mặt, chắp tay hướng về bảy vị bện tóc? bảy vị Nigantha, bảy vị lõa thể, bảy vị mặc một y và bảy vị du sĩ ấy và nói lên ba lần tên của mình: "Thua chư Tôn, con là Vua Pasenadi nước Kosala.” Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, khi bảy vị bện tóc, bảy vị Nigantha, bảy vị lõa thể, bảy vị mặc một ỵ và bảy vị du sĩ ấy đã đi qua không lâu liền đi đến Thế Tôn, đảnh lễ Ngài và ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Bạch Thế Tôn? có phải những Tôn giả ấy là những vị A-la-hán trên đời này, hay là những vị hướng đến A-la-hán đạo? Thưa Đại vương, khi Đại vương còn là cư sĩ5 trong khi còn sống thọ hưởng các dục9 bị con cái trói buộc, quen dùng các loại Chiên-đàn ở xứ Kãsi? trang sức với vòng hoa, hương thơm? dầu sáp, sử dụng vàng và bạc, thời Đại vương thật khó biết được các vị ấy là bậc A-la-hán hay là bậc hướng đến A-la-hán đạo. Thưa Đại vương, chính phải cộng trú mới biêt được giới đức của một người, và phải trong một thời gian dài không thể khác được? phải có tác V, không phải không tác ý? phải có trí tuệ9 không phải thiếu trí tuệ. Thưa Đại vương, chính phải cùng chung một nghề mới biết được sự thanh tịnh của một người, phải trong một thời gian dài không thể khác được? phải có tác ý? không phải không tác ý, phải có trí tuệ? không phải thiếu trí tuệ.

14 Chỉ cho Visãkhã, vị đại tín chủ của Tăng đoàn. 15 Các Nigantha chỉ mặc y phục trắng, một tấm y dài, miếng vải thắt lưng dài hơn đến đầu gối hoặc dài hơn, = 16 Đồ

châm lửa, bình nước, kim và bình bát. Xem DB. I. 125.

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 101

Thưa Đại vương, chính trong thời gian bất hạnh mới biết được sự trung kiên của một người, phải trong một thời gian dài không thể khác được, phải có tác V, không phải không tác ý5 phải có trí tuệ, không phải thiếu trí tuệ. Thưa Đại vương, chính phải đàm đạo mới biết được trí tuệ của một người, và phải trong một thời gian dài không thể khác được, phải có tác ý9 không phải không tác ý, phải có trí tuệ, không phải thiếu trí tuệ. Thật vi diệu thay, bạch Thế Tôn! Thật hy hữu thay, bạch Thế Tôn, khi Thế Tôn đã khéo nói như sau: “Thua Đại vương, khi Đại vương còn là cư sĩ... không phải thiếu trí tue.” Bạch Thế Tôn, có những người trinh thám này của con? những người trinh sát? sau khi đi trinh sát một nước, họ đến gặp con. Trước hết, họ thu thập tin tức rồi con mới công bố. Bạch Thê Tôn, ở đây? những người ây sau khi tây sạch bụi và nhớp, sau khi tắm rửa và xoa dầu, sau khi chải sạch râu tóc5 mặc đồ vải trắng, họ được hầu hạ săn sóc và cho thọ hưởng năm dục công đức. Rồi Thế Tôn, sau khi hiểu rõ ý nghĩa này, ngay trong lúc ấy mới nói lên bài kệ: Không phải do sắc tướng, Biết rõ được con người, Không phải nhìn thoáng qua, Đặt được lòng tin cậy. Dưới bộ áo đạo đức5 Với hình tướng tự chê, Những kẻ sống buông th Sông phây phây đời này. Như bông tai bằng đất? Giả dạng bong tai thật, Như nửa tiền bằng đồng, Được sơn phết lớp vàng. Một số sống che đậy, Ẩn kín dưới bề ngoài? Nội thân thật bất tịnh5 Mặt ngoài giả mỹ diệu. II. KINH NĂM VUA (Pancarậịasutta) (5.1. 79) 123. Nhân duyên tại Sãvatthi. Một thời, năm vị vua, với Vua Pasenadi nước Kosala là thượng thủ, đang thọ hưởng, được cung cấp và được đoanh vây với năm dục công đức.17 Câu chuyện sau đây được khởi lên giữa các vị ấy: "Dục nào tối thuợiíE?”

17 Kama, trong trường hợp này không phải chỉ cho đối tượng của các căn mà chỉ cho các cảm thọ liên hệ đến các căn và người vui thích các cảm thọ ấy. Xem Cpd. 81, n. 2.

102 KINH TƯƠNG ƯNG BỘ I. THIÊN CÓ KỆ

Ở đây? có người nói: “Sắc là dục tối thượng”, có người nói: "Tiếng là dục tối thượng", có người nói: "Hương là dục tối thượng,\ có người nói: "Vị là dục tối thuợng”có người nói: "Xúc là dục tối thượng.^ Và các vua ấy không thể thuyết phục nhau về vấn đề này. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala nói với các vua ấy: Chư Tôn gi chúng ta hãy đi đến Thế Tôn; sau khi đến hãy hỏi Thế Tôn ý nghĩa này. Thi Tôn trả lời chúng ta như thế nào5 chúng ta sẽ như vậy thọ trì. Thưa vâng, Tôn giả. Các vua ấy vâng đáp Vua Pasenadi nước Kosala. Rồi năm vua ấy, với Vua Pasenadi nước Kosala là thượng thủ5 đi đến Thế Tôn; sau khi đến? đảnh lễ Thế Tôn và nẸồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: -Ở đây, bạch Thế Tôn? năm vua chúng con đang thọ hưởng, được cung cấp, được đoanh vây với năm dục công đức. Câu chuyện sau đây được khởi lên giữa chúng con: "Dục nào là tối thượng?^, Có người nói: "Sắc là dục tối thuợng", có người nói: "Tiếng là dục tối thượng5\ có người nói: "Hương là dục tối thượng,\ có người nói: là dục tối thuợng", có người nói: "Xúc là dục tối thượng?5 Bạch Thế Tôn, dục nào là tối thượng? Thưa Đại vương, tùy theo cùng độ ưa thích mà Ta nói

răng dục ây là tôi thượng trong năm dục công đức. Và thưa Đại vương, các sắc ấy đối với một số người, được ưa thích; các săc ây đôi với một sô người, không được ưa thích. Thưa Đại vương, nếu một ai ưa thích đối với các sắc pháp, tâm viên ý mãn; không có muốn các sắc pháp nào khác hơn, các sắc pháp nào tốt đẹp hơn các sắc pháp ấy; thời đối với vị này, các sắc pháp ấy là tối thượng, các sắc pháp ấy là vô thượng. Thưa Đại vương, các tiêng ây... các hương ây... các vị ây... Thưa Đại vương, các xúc ấy đối với một số người, được ưa thích; các xúc ấy đối với một số người, không được ưa thích. Thưa Đại vương, nếu một ai ưa thích đối với xúc pháp9 tâm viên ý mãn; không có ý muôn các xúc pháp nào khác hơn, các xúc pháp nào tốt hơn các xúc pháp ấy; thời đối với vị này, các xúc pháp ấy là tối thượng, các xúc pháp ấy là vô thượng. Lúc bấy giờ, có cư sĩ Candanangalika đang ngồi trong hội chúng ấy. Rồi cư sĩ Candanaồgalika từ chỗ ngồi đứng dậy? đắp thượng y lên một bên vai, chắp tay hướng vê Thê Tôn và bạch The Tôn: Bạch Thế Tôn, một tư tưởng khởi lên nơi con. Bạch Thiện The, một tư tưởng khởi lên nơi con. Thê Tôn nói: -Này Candanaồgalika, hãy nói lên tư tưởng ấy. Rồi cư sĩ Candanaốgalika, trước mặt Thế T6n, tán thán với một bài kệ thích nghi:

Giống như hoa sen đỏ,
Nực thơm mùi hương dịu,
Sáng sớm tinh sương nở5
Với hương hoa ứ đọng.
Hãy xem Aốgĩrasa,
Chói hào quang chiếu diệu,
Như mặt trời sáng chói?
Giữa hư không bao la.

Rồi năm vị vua ấy đắp năm áo lên trên mình cư sĩ Candanaồgalika.
Nhung cư sĩ Candanaồgalika đắp năm áo ấy lên trên thân Thế Tôn.

III. KINH ĐẠI THỰC (Donapãkasutta) (5.1. 81) 124. Nhân duyên tại Sãvatthi. Lúc bấy giờ5 Vua Pasenadi nước Kosala thường ăn bữa ăn thịnh soạn. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala sau khi ăn xong, no đủ5 thỏa thích, đi đến r _ • . ~ . ' Thê Tôn; sau khi đên5 đảnh lê Thê Tôn và ngôi xuông một bên. Rồi Thế Tôn, sau khi biết Vua Pasenadi nước Kosala đã ăn xong, no đủ? thỏa thích, ngay lúc ấy nói lên bài kệ: Con người thường chánh niệm, Được ăn5 biết phải chăng, Chừng mực5 ít thọ khổ, Già chậm, tuổi thọ dài. Lúc bây giờ5 thanh niên Bà-la-môn Sudassana đứng sau limg Vua Pasenadi nước Kosala. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala gọi thanh niên Sudassana: - Này Sudassana, hãy đi đến và học thuộc lòng bài kệ từ Thế Tôn và trong khi dọn ăn cho ta hãy đọc lên bài kệ ấy. Ta sẽ luôn cấp thường nhật cho ông một trăm đồng tiền. _ Thưa vâng, Đại vương. Thanh niên Sudassana vâng đáp Vua Pasenadi nước Kosala, học thuộc lòng bài kệ này từ Thế Tôn, và trong khi dọn cơm cho Vua Pasenadi nước Kosala, đọc lên bài kệ này: Con người thường chánh niệm, Được ăn? biết phải chăng, Chừng mực, ít thọ khổ, Già chậm, tuổi thọ dài. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala tuần tự hạn chế, cho đến chỉ ăn nhiều nhất là một nãḭika.18

18 Cái ống, cái thố đựng thức ăn.

104 KINH TƯƠNG ƯNG BỘ I. THIÊN CÓ KỆ

Vua Pasenadi sau một thời gian, thân thể được khỏe mạnh, tự tay thoa bóp chân tay và nói lên lời cảm hứng sau đây: "Oi, thật sự Thế Tôn đã thương tưởng nghĩ đến lợi ích cho ta, cả hai đời hiện tại và vị lai!" IV. KINH NÓI VỀ CHIẾN TRANH THỨ NHẤT (PaḶhamasangũmasuttа) (S. L 83) 125. Nhân duyên tại Sãvatthi. VuaẠiãtasattu, con bà Videhi nước Magadha, triệu tập bốn loại binh chủng gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala và tiến đánh Kãsi. Vua Pasenadi nước Kosala được nghe: "Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, triệu tập bôn loại binh chủng gây chiên với Vua Pasenadi nước Kosala và tiến đánh Kasi." Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, dàn trận ở Kãsi chống Vua Ạjãtasattu? con bà Videhi nước Magadha. Rồi Vua Ạjãtasattu? con bà Videhi nước Magadha, tấn công Vua Pasenadi nước Kosala. Trong cuộc chiên ây, VuaẠjãtasattu? con bà Videhi nước Magadha, chiến thắng Vua Pasenadi nước Kosala. Bị chiến bại, Vua Pasenadi nước Kosala lui về tại kinh đô Sãvatthi. Rồi một số Tỷ-kheo9 vào buổi sáng, đắp y, cầm bát, đi vào Sãvatthi để khất thực. Đi khât thực ở Sãvatthi xong, sau bữa ăn, trên đường trở vê? họ đi đên Thê Tôn; sau khi đến5 đảnh lễ Thế Tôn rồi ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một ben, các Ty-kheo ây bạch The Tôn: Ở đây? bạch Thế Tôn, Vua Ạiãtasattu, con bà Videhi nước Magadha, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala, tiến đánh Kãsi. Bạch Thế Tôn, Vua Pasenadi nước Kosala được nghe: "Vua Ajãtasattu? con bà Videhi nước Magadha, triệu tập bốn loại binh chủng, gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala, tiến đánh Ksi." Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, dàn trận ở Kãsi chống Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha. Bạch Thế Tôn, rồi Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha và Vua Pasenadi nước Kosala xáp chiến nhau. Trong cuộc chiến ấy, Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, chiến thăng Vua Pasenadi nước Kosala. Bạch Thê Tôn, bị chiên bại, Vua Pasenadi nước Kosala rút lui về kinh đô của mình là Sãvatthi. Này các Tỷ-kheo? Vua Ạjãtasattu5 con bà Videhi nước Magadha, là ác hữu, là ác bạn lữ, là ác giao du. Và này các Tỷ-kheo? Vua Pasenadi nước Kosala là thiện hữu, là thiện bạn lữ, là thiện giao du. Và này Tỷ-kheo5 hôm nay, trong đêm này, Vua Pasenadi nước Kosala trải một đêm đau khổ của người bại trận. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Thắng trận sanh thù oán, Bại trận nếm khổ đau9

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 105

Ai bỏ thắng, bỏ bại, Tịch tịnh, hưởng an lạc. V KINH NÓI VỀ CHIẾN TRANH THỨ HAI (Dutìyasangãmasutta) (5.1. 84) 126. Rồi Vua Aj tasattu, con bà Videhi nước Magadha, triệu tập bốn loại binh chủng, gây chiên với Vua Pasenadi nước Kosala và tiên đánh Kãsi (lân thứ hai). Vua Pasenadi nước Kosala được nghe: "Vua Ajtasattu, con bà Videhi nước Magadha, sau khi triệu tập bón loại binh chủng, gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala và tiến đánh Kẫsiy Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, dàn trận ở Kãsi chống Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha. Rồi Vua Ạiãtasattu, con bà Videhi nước Magadha và Vua Pasenadi nước Kosala xáp chiên

với nhau. Trong cuộc chiên ây, Vua Pasenadi nước Kosala chiến thắng Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, và bắt sống vua ấy. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala suy nghĩ như sau: "Tuy Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha làm hại ta, dầu ta không làm hại ai, nhưng vua ấy là cháu trai của ta. Vậy ta hãy tịch thu toàn bộ tượng binh, toàn bộ mã binh, toàn bộ xa binh, toàn bộ bộ binh của Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, và chỉ tha cho vua ấy mạng s6ng." Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi tịch thu toàn bộ tượng binh... và chỉ tha cho vua ấy mạng sống. Rồi một số lớn vị Tỷ-kheo? vào buổi sáng, đắp y, mang y bát và đi vào Sã- vatthi để khất thực. Khất thực ở Sãvatthi xong, sau bữa ăn9 trên đường trở về, họ đi đến The Tôn; sau khi đến, đảnh lễ The Tôn và ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, các Tỷ-kheo ấy bạch Thế Tôn: - Ở đây, bạch Thế Tôn, Vua Ajãtasattu? con bà Videhi nước Magadha, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala và tiến đánh Kãsi. Bạch Thế Tôn, Vua Pasenadi nước Kosala được nghe: "Vua Ajãtasattu, con bà Videhi nước Magadha, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, gây chiến với Vua Pasenadi nước Kosala và tiên đánh Ksi." Rôi bạch Thê Ton, Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi triệu tập bốn loại binh chủng, dàn trận chống Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha. Bạch Thế Tôn, Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, và Vua Pasenadi nước Kosala xáp chiến với nhau. Trong cuộc chiến ấy, Vua Pasenadi nước Kosala chiến thắng VuaAjãtasattu, con bà Videhi nước Magadha, và băt sông vua ây. Rôi Vua Pasenadi nước Kosala suy nghĩ như sau: "Tuy Vua Ajãtasattu? con bà Videhi nước Magadha làm hại ta, dầu ta không làm hại ai, nhưng vua ấy là cháu trai của ta. Vậy ta hãy tịch thu toàn bộ tượng binh, toàn bộ mã binh, toàn bộ xa binh, toàn bộ bộ binh của Vua

Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, và chỉ tha cho vua ấy mạng song?9

Bạch Thế Tôn, rồi Vua Pasenadi nước Kosala, sau khi tịch thu toàn bộ tượng binh, toàn bộ mã binh, toàn bộ xa binh, toàn bộ bộ binh của Vua Ajatasattu, con bà Videhi nước Magadha, tha cho vua ấy mạng sống.

Rồi Thế T6n, sau khi hiểu rõ ý nghĩa này, ngay trong lúc ấy nói lên bài kệ:

Vì nghĩ đến tư lợi,
Nên mới cướp hại nguôi,
Khi người khác cướp hại,
Bị hại lại hại người.
Người ngu nghĩ như vậy,
Khi ác chưa chín muồi.
Khi ác đã chín muồi,
Người ngu chịu khổ đau.
Sát người, bị người sát,
Thắng người, bị người thắng,
Mắng người, người mắng lại,
Não người, người não lại?

Do nghiệp được diễn tiến,
Bị hại lại hại người.
VI. KINH MALLIKÃ (MallikãsuttaŸ9 (S. I. 86)
127. Nhân duyên tai Sãvatthi. Vua Pasenadi nước Kosala đi đến Thế Tôn;
sau khi đến5 đảnh lễ Thế Tôn và ngồi xuống một bên.
Rồi một người đi đến Vua Pasenadi nước Kosala và báo tin kề bên tai Vua
Pasenadi nước Kosala: "Thua Đại vương, Hoàng hậu Mallikã đã sinh hạ được một người con gái."
Khi nghe nói vậy, Vua Pasenadi nước Kosala không được hoan hỷ.
Rồi Thế Tôn5 sau khi biết Vua Pasenadi nước Kosala không được hoan hỷ5 ngay lúc ấy nói lên bài kệ:
Này Nhân chủ? ở đời5
Có một số thiếu nữ,
Có thể tốt đẹp hơn,
So sánh với con trai,
Có trí tuệ5 giới dức,
Khiến nhạc mẫu thán phục.
Rồi sinh được con trai,
Là anh hùng, quốc chủ,
Người con trai như vậy5
19 Bản tiếng Anh của PTS: The Daughter, nghĩa là Người con gái.

Của người vợ hiền đức, Thật xứng là Đạo sư? Giáo giới cho toàn quốc.

VII. KINH KHÔNG PHÓNG DẬT (Appamãdasuttd) (S. I. 86) 128. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngồi xuống một bên. Ngồi một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Bạch Thế Tôn? có một pháp nào có thể đưa đến chứng đắc và tồn tại cả hai lợi ích: Lợi ích đời này và lợi ích đời sau? Thưa Đại vương, có một pháp có thể đưa đến chứng đắc và tồn tại cả hai lợi ích: Lợi ích đời này và lợi ích đời sau. -Bạch Thế T6n, pháp ấy là gi, có thể đưa đến chứng đắc và tồn tại cả hai lợi ích: Lợi ích đời này và lợi ích đời sau? Bất phóng dật? thưa Đại vương, là một pháp có thể đưa đến chứng đắc và tồn tại cả hai lợi ích: Lợi ích đời này và lợi ích đời sau. Thưa Đại vương, cũng như con voi, trong tất cả loài hữu tình có chân, tóm thâu tất cả đặc tướng của chân trong bàn chân của nó;20 và bàn chân của voi được xem là đệ nhất về phương diện to lớn trong tất cả loại chân. Cũng vậy, thưa Đại vương, bất phóng dật là một pháp có thể đưa đến chứng đắc và tồn tại cả hai lợi ích: Lợi ích đời này và lợi ích đời sau. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết như vậy xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Ai ước nguyện tuổi thọ, Không bệnh, có diệu sắc5 Được sanh lên thiên giới, Sanh nơi nhà quý tộc, Phải liên tục tăng thượng, Tinh tấn không dừng nghỉ. Người hiền trí tán thán, Hạnh lành không phóng dật5 Đối với những người trí, Làm các hạnh công đức. Người trí không phóng dật5 Được cả hai lợi ích. Lợi ích nào đời này, Lợi ích nào đời sau. Người kiên trì thành tựu,

Được gọi bậc hiền trí.

20 Một ví dụ thường được dùng chỉ cho trí tuệ. Xem M. I. 184.

VIII. KINH THIỆN HỮU (Kalyãnamittasutta)21 (5.1. 87) 129. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngôi xuông một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Ở đây, bạch Thế Tôn? trong khi con ngồi yên tĩnh một minh, tư tưởng sau đây được khởi lên: "Pháp được Thế Tôn khéo giảng. Và pháp ấy giảng cho thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du; không phải cho ác hữu, ác bạn lữ, ác giao du." Như vậy là phải, thưa Đại vương. Thưa Đại vương, pháp được Ta khéo giảng. Và pháp ấy giảng cho thiện hữu5 thiện bạn lữ, thiện giao du; không phải cho ác hữu, ác bạn lữ, ác giao du. Một thời, thưa Đại vương, Ta ở giữa dòng họ Sakka (Thích-ca), tại một thị trấn của các vị Sakka. Rồi thưa Đại vương, Tỷ-kheo Ãnanda đến chỗ Ta; sau khi đến? đảnh lễ Ta và ngôi xuông một bên. Ngôi xuông một bên, thưa Đại vương, Tỷ-kheo Ananda bạch với Ta: "Bạch Thế Tôn, phân nửa đời sống Phạm hạnh này thuộc về thiện hữu5 thiện bạn lữ, thiện giao du.” Khi được nghe nói vậy, thưa Đại vương, Ta nói với Tỷ-kheo Ãnanda: "Này Ãnanda, không phải vậy. Này Ananda, không phải vậy. Thật sự5 này Ãnanda, toàn phần đời sống Phạm hạnh này thuộc về thiện hữu9 thiện bạn lữ, thiện giao du. Này Ãnanda, đối với vị Tỷ-kheo là thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du, chúng ta hy vọng rằng vị ấy sẽ tu trì Thánh đạo tám ngành, làm cho sung mãn Thánh đạo tám ngành. Và Ãnanda, thế nào là Tỷ-kheo thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du, tu tập Thánh đạo tám ngành, làm cho sung mãn Thánh đạo tám ngành? Ở đây, này Ãnanda, Tỷ-kheo tu tập chánh tri kiến, y cứ viễn ly, y cứ ly tham, y cứ đoạn diet, y cứ xả ly; tu tập chánh tư duy... tu tập chánh ngữ... tu tập chánh nghiệp... tu tập chánh mạng... tu tập chánh tinh tấn... tu tập chánh niệm... tu tập chánh định? y cứ viễn ly, y cứ ly tham, y cứ đoạn diet, y cứ xả ly. Như vậy, này Ãnanda, là vị Tỷ-kheo thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du, tu tập Thánh đạo tám ngành, làm cho sung mãn Thánh đạo tám ngành. Và chính theo pháp môn này5 này Ananda, ông cần phải hiểu như thế nào toàn phân đời sông Phạm hạnh này là thuộc vê thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du? Này Ãnanda, chính vì Ta y cứ5 làm bạn với thiện hữu, nên các chúng sanh bị sanh được giải thoát khỏi sanh; các chúng sanh bị già được giải thoát khỏi già; các chúng sanh bị bệnh được giải thoát khỏi bệnh; các chúng sanh bị chết được giải thoát khỏi chêt; các chúng sanh bị sâu5 bi, khô5 ưu, não được giải thoát khỏi sâu5 bi, khô? ưu, não. Và chính theo pháp môn này, này Ananda, ông cân phải

21 Bản tiếng Anh của PTS: Diligence, nghĩa là Tỉnh cần.

hiểu như thế là toàn phần đời sống Phạm hạnh này thuộc về thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du." Do vậy, này Đại vương, cần phải học như sau: “T6i sẽ là thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du.” Như vậy? này Đại vương, Đại vương cần phải học. Này Đại vương, đê Đại vương có thể trở thành thiện hữu, thiện bạn lữ, thiện giao du, Đại vương cần phải y cứ, an trú vào một pháp, tức là không phóng dật trong các thiện pháp. Thưa

Đại vương, nếu Đại vương an trú không phóng dật, y cứ không phóng dật, thời các nữ cung nhân sẽ suy nghĩ: "Bại vương an trú không phóng dật5 y cứ không phóng dật; vậy chúng ta hãy an trú không phóng dật, y cứ không phóng dật. Thưa Đại vương, nếu Đại vương an trú không phóng dật5 y cứ không phóng dật, các vị Sát-đế-lỵ chư hầu sẽ suy nghĩ: í6Đại vương an trú không phóng dật5 y cứ không phóng dật; vậy chúng ta hãy an trú không phóng dật9 y cứ không phóng dật. Thưa Đại vương, nếu Đại vương an trú không phóng dật, y cứ không phóng dật, thời các binh chủng sẽ suy nghĩ: "Đại vương an trú không phóng dật5 y cứ không phóng dật; vậy chúng ta hãy an trú không phóng dật5 y cứ khong phóng d*." Thưa Đại vương, nếu Đại vương an trú không phóng dật? y cứ không phóng dật, các dân chúng ở thị trấn và quôc độ sẽ suy nghĩ: íaĐại vương an trú không phóng dật5 y cứ không phóng dật; vậy chúng ta hãy an trú không phóng dật5 y : kh6ng píi6ng dat.” Thưa Đại vương, nếu Đại vương an trú không phóng dật? y cứ không phóng dật5 thời tự ngã được che chở? hộ trì; nội cung được che chở? hộ trì; kho tàng được che chở, hộ trì. Người ước mong tài sản5 Phải liên tục tăng thượng. Người hiền trí tán thán, Hạnh lành không phóng dật. Đối với những người lành, Làm các hạnh công đức. Người hiền không phóng dật, Được cả hai lợi ích, Lợi ích trong đời này, Lợi ích cả đời sau. Kẻ anh hùng được gọi Là bậc chơn hiền trí, Nêu biêt năm chụp lây Hạnh phúc cho chính mình.

110 KINH TƯƠNG ƯNG BỘ I. THIÊN CÓ KỆ

IX. KINH KHÔNG CÓ CON THỨ NHẤT (Pathamaaputtakasutta) (S I. 89) 130. Nhân duyên tại Sãvatthi. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala, vào buổi trưa22 đi đến Thế Tôn; sau khi đến? đảnh lễ Thế Ton và ngồi xuống một bên. Thế Tôn nói với Vua Pasenadi nước Kosala đang ngồi một bên: Thưa Đại vương, Đại vương đi từ đâu đến trong giữa trưa như thế này? Ở đay, bạch Thế Tôn, có triệu phú gia chủ ở Sãvatthi bị mệnh chung, và con đến để xem tài sản của vị không có con ấy được chở vào nội thành. Bạch Thế Tôn, có đến tám triệu đông tiên vàng, không nói đên tiên băng bạc. Bạch Thê Tôn, tuy vậy, đô ăn của triệu phú gia chủ ây lại chỉ gôm có cháo tâm chua23 ngày hôm qua để lại. Còn vải mặc chỉ mang vải gai may thành ba tấm. Còn xe thì đi xe nhỏ, cũ kỹ và hư nát, có gắn tán che bằng lá. Thật như vậy9 thưa Đại vương! Thật như vậy, thưa Đại vương! Một kẻ không phải chân nhân (asappuriso), thưa Đại vương, dâu cho có được tài sản lớn cũng không đem lại an lạc cho mình; không đem lại an lạc cho cha mẹ; không đem lại an lạc cho vợ con; không đem lại an lạc cho các người phục vụ, cho các người làm công; không đem lại an lạc cho bạn bè thân hữu; đối với các vị Sa-môn, Bà-la-môn9 không thiết trí các sự cúng dường hướng thượng, có khả năng đưa lên thượng giới, đưa đên lạc quả, hướng đên thiên giới. Các tài sản của người ấy nếu không thọ dụnệ chơn chánh, thời vua chúa sẽ cướp đoạt, hay trộm căp cướp đoạt, hay bị lửa đôt5 hay bị nước cuôn trôi, hay bị con cháu thừa tự thù nghịch cướp đoạt. Sự việc là như vậy, thưa Đại vương, các tài sản nếu không thọ dụng chơn chánh, sẽ đưa đến tổn giảm, không đưa đến thọ hưởng. Ví như, thưa Đại vương, một hồ nước tại chỗ vắng người, với nước trong suôt, với nước mát lạnh, với nước dịu ngọt, VỚI nước tinh khiet, với bờ ben tot đẹp và khả ái nhưng không có người đến gánh nước5 hay uống nước, hay tắm, hay sử dụng hồ nước ấy vào bất cứ công việc gì. Như vậy5 thưa Đại vương,

nước ấy không được thọ dụng chơn chánh sẽ đưa đên tôn giảm, không đưa đên thọ hưởng. Cũng vậy, thưa Đại vương, một kẻ không phải chân nhân5 dầu cho có được tài sản lớn cũng khônệ đem lại an lạc cho mình... Sự việc là như vậy5 thưa Đại vương, các tài sản nếu không thọ dụng chơn chánh, sẽ đưa đến tổn giảm, không đưa đến thọ hưởng. Và bậc chân nhân5 thưa Đại vương, có được tài sản lớn, đem lại an lạc cho mình; đem lại an lạc cho cha mẹ; đem lại an lạc cho vợ con; đem lại an lạc cho người phục vụ, cho người làm công; đem lại an lạc cho bạn bè thân hữu; đối với các vị Sa-môn? Bà-la-môn, thiêt trí các sự cúng dường hướng thượng, có khả năng đưa lên thượng giới, đưa đến lạc quả, hướng đến thiên giới. Các tài sản của người ấy được thọ dụng chơn chánh, thời vua chúa không cướp đoạt, hay trộm cắp không cướp đoạt, hay không bị lửa đốt, hay không bị nước cuốn trôi? hay không bị con cháu thừa tự thù nghịch cướp đoạt. Sự việc là như vậy, thưa

22 Divã dỉvassa. Xem J. II. 1; Vin. III. 241. 23 Kanajaka. Xem J. I. 228; Vin. III. 9.

Đại vương, các tài sản nếu thọ dụng chơn chánh, sẽ đưa đến thọ hưởng, không đưa đến tổn giảm. Ví như, thưa Đại vương, một hồ nước không xa làng mạc hay thị trấn, với nước trong suốt, với nước mát lạnh5 với nước dịu ngọt, với nước tinh khiết, với bờ bến tốt đẹp và khả ái. Và có người đến gánh nước, hay uống nước5 hay tắm, hay sử dụng hô nước ây vào bât cứ công việc gì. Như vậy5 thưa Đại vương, nước ấy được thọ dụng chơn chánh, sẽ đưa đến thọ hưởng, không đưa đến tổn giảm. Cũng vậy, thưa Đại vương, một bậc chân nhân khi được tài sản lớn, đem lại . an lạc • , cho mình... Sự* việc * là nhưr vậy M* 5 các tài sản được sử dụng chơn chánh. —

sẽ đưa đên thọ hưởng, không đưa đên tôn giảm. Như nước trong tươi mát, Nằm tại chỗ không người, Không người uống, người dùng, Đi đến chỗ tổn giảm. Cũng vậy là tài sản5 Kẻ hạ liệt có được5 Không tự mình thọ hưởng, Lại không cho một ai. Kẻ trí tuệ sáng suốt, Tài sản thâu hoạch được, Biết thọ dụng5 phục vụ, Với bà con, đoàn thể, Trở thành như Ngmi vương, Nuôi dưỡng và ệiúp đỡ, Vô tội khi bị chet9 Được sanh lên thiên giới. X. KINH KHÔNG CÓ CON THỨ HAI (Dutiyaaputtakasutta) (S. 1.91) 131. Rôi Vua Pasenadi nước Kosala, giữa trưa, đi đên Thê Tôn; sau khi đên, đảnh lễ Thế Tôn và ngồi xuống một bên. Thế Tôn nói với Vua Pasenadi nước Kosala đang ngồi một bên: —Thưa Đại vương, Đại vương đi đâu lại giữa trưa như thế này? Ở dây, bạch Thế Tôn? có triệu phú gia chủ ở Sãvatthi bị mệnh chung. Và con đên đê xem tài sản của vị không có con ây được chở vào nội thành. Bạch Thế Tôn, có đến tám triệu đồng tiền vàng5 không nói đến tiền bằng bac. Bạch Thế Tôn, tuy vậy, đô ăn của vị triệu phú gia chủ ây lại chỉ gồm có cháo tấm chua ngày hôm qua để lại. Còn vải mặc chỉ mang vải gai may thành ba tấm. Còn xe thì đi xe nhỏ5 cũ kỹ và hư nát, có gắn tán che bằng lá. Thật như vậy, thưa Đại vương! Thật như vậy? thưa Đại vương! Thưa Đại vương, vị triệu phú gia chủ ây thuở xưa, đã bô thí đô ăn khất thực cho một vị Bích-chi Phật tên là Tagarasikhĩ. yị ấy nói: "Hãy bố thí cho vi Sam6n!" xong, vị ấy từ chỗ ngồi đứng dậy, rồi bỏ đi. Nhimg về sau, vị ấy hối tiếc, nói rằng:

“T6t hơn, các ngươi phục dịch hay làm cong ăn đô ăn khât thực này.^, Và hơn nữa? vị ấy đoạt mạng sống người con độc nhât của người anh, vì tài sản của người ây. Thưa Đại vương, vì người triệu phú gia chủ ấy có bố thí đồ ăn khất thực cho vị Độc Giác Phật tên là Tagarasikhĩ, do kết quả hành động ấy, vị ấy được sanh bảy lần lên thiện thú, thiên giới, cõi đời này. Do kết quả dư hưởng còn lại5 vị ấy được làm nhà triệu phú bảy lần ở Sãvatthi này. Thưa Đại vương, vì người triệu phú gia chủ ây sau khi bô thí vê, lại hôi tiêc nói rằng: "Tốt hơn, các nguỳi phục dịch hay làm cônẹ ăn đồ ăn khất thực này.” Do kết quả của hành động ấy, tâm của vị ấy hướng vê các món ăn không được tốt đẹp5 tâm của vị ấy hướng về các đồ mặc không được tốt đẹp9 tâm của vị ấy hướng về các xe cộ không được tôt đẹp? tâm của vị ây hướng vê sự thọ hưởng năm dục công đức không được tốt đẹp. Thưa Đại vương, vì triệu phú gia chủ ây đoạt mạng sông người con độc nhât của người anh, vì tài sản của người ấy; do kết quả hành động của vị ấy, vị ấy bị nung nâu ở địa ngục nhiêu năm, nhiêu trăm năm, nhiêu trăm ngàn năm. Do kêt quả dư hưởng còn lại, gia tài không con bảy lân phải nhập vào công khố của vua. Thưa Đại vương, đối với triệu phú gia chủ này, các công đức cũ bị đoạn diệt và công đức mới chưa được chứa cât thêm. Và nay, thưa Đại vương, triệu phú gia chủ đang bị nung nấu trong địa ngục Mahãroruva. Bạch Thế Tôn, như vậy triệu phú gia chủ đã sanh vào địa ngục Mahãroruva? Thưa Đại vương, như vậy triệu phú gia chủ đã sanh vào địa ngục Mahãroruva. Lúa? tài sản, vàng bạc, Hay mọi vật sở hữu, Nô tỳ và lao công, Các mạng sống tùy thuộc, Vị ấy phải ra đi, Không đem theo được ai, Tất cả phải bỏ lại, Khi ra đi một mình. Chỉ có các hành động, về thân, miệng và ý, Mới thật thuộc vị ấy, Mang theo khi ra di, Nghiệp ấy theo vị ấy, Như bóng không rời hình. Do vậy hãy làm lành, Tích lũy cho đời sau, Công đức eho đời sau, Làm hậu cứ cho người.24

24 Xem s. I. 96 (kinh 133 ở sau).

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA « 113

ni. PHẨM THỨ BA (TATIY4VAGGA)

I. KINH NGƯỜI (Puggalasutta) (S. I. 93) 132. Nhân duyên tại Sãvatthi. Rồi Vua Pasenadi nước Kosala đi đến Thế Tôn; sau khi đến, đảnh lễ Thế Ton rồi ngồi xuống một bên. Thế Tôn nói với Vua Pasenadi nước Kosala đang ngồi một bên: Thưa Đại vương, có bốn loại người này có mặt, hiện diện ở đời. Thế nào là bốn? sống trong bóng tối hướng đến bóng tối5 sống trong bóng tối hướng đến ánh sáng, sống trong ánh sáng hướng đến bóng tối, sống trong ánh sáng hướng đến ánh sáng.25 Thưa Đại vương, thế nào là người sống trong bóng tối hướng đến bóng tối? Ở đây, thưa Đại vương, có một số người sanh trong gia đình hạ tiện như gia đình người Chiên-đà-la? hay gia đình người đan rổ? hay gia đình người làm bẫy sập, hay gia đình người làm xe, hay gia đình người đổ rác.26 Người ấy nghèo đói, ăn uong thiếu thốn, sanh kế khó khăn, khó kiếm đồ ăn5 mặc; và người ấy xấu xí, khó nhìn, còm lưng, nhiều bệnh, mù lòa? quẹo tay, bại chân, hay nửa thân tê liệt. Người ấy không nhận được đồ ăn, đồ uống, vải mặc5 xe cộ, vòng hoa5 hương liệu, phấn sáp; không nhận được chỗ nằm, chỗ ở? đèn đuốc. Người ấy thân làm

ác? miệng nói ác, ý nghĩ ác. Do thân làm ác, miệng nói ác, ý nghĩ ác? sau khi thân hoại mạng chung, người ấy sanh vào cõi dữ, ác thú9 đọa xứ, địa ngục. Thưa Đại vương, ví như một người đi từ tối tăm này đến tối tăm khác, hay đi từ hăc ám này đên hăc ám khác, hay từ vêt máu đỏ này đên vêt máu đỏ khác, thưa Đại vương, Ta nói người ấy với ví dụ như vậy. Thưa Đại vương, như vậy là người sống trong bóng tối hướng đến bóng tối.27 Và thưa Đại vương, thế nào là người sống trong bóng tối hướng đến ánh sáng? Ở đây, thưa Đại vương, có một số người sanh trong gia đình hạ tiện như gia đình người Chiên-đà-la? hay gia đình người đan rổ5 hay gia đình nệười làm bẫy sập? hay gia đình người làm xe, hay gia đình người đô rác. Người ây nghèo đói, ăn uống thiếu thốn, sanh kế khó khăn? khó kiếm đồ ăn5 mặc; và người ấy xấu xí, khó nhìn, còm lưng, nhiều bệnh, mù lòa? quẹo tay, bại chân hay nửa thân tê liệt. Người ấy không nhận được đồ ăn5 đồ uống, vải mặc, xe cộ5 vòng hoa, hương liệu? phấn sáp; không nhận được chỗ nằm, chỗ ở, đèn đuốc. Người ấy thân làm thiện, miệng nói thiện, ý nghĩ thiện. Do thân làm thiện, miệng nói

25 Xem 4 II. 85. 26 Rathakãra: Người làm xe, làm da. Pukkusa: Người đổ rác, đổ bông. 27 Xem 4 II. 85 về bốn loại người này.

thiện, ý nghĩ thiện, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh lên thiện thú, thiên giới, cõi đời này. Thưa Đại vương, ví như một người từ đất leo lên kiệu, hay từ kiệu leo lên lưng ngựa, hay từ lưng ngựa leo lên thân voi, hay từ thân voi leo lên lầu, thưa Đại vương, Ta nói người ấy với ví dụ như vậy. Thưa Đại vương, như vậy là người sông trong bóng tôi hướng đên ánh sáng. Và thưa Đại vương, thế nào là người sống trong ánh sáng hướng đến bóng tối? Ở đây5 thưa Đại vương, có một số người sanh ra trong gia đình cao quý như trong gia đình Sát-đế-lỵ đại phú5 hay trong gia đình Bà-la-môn đại phú, hay trong gia đình gia chủ đại phú, phú hào. Người ấy có tiền của lớn, có tài sản lớn, có nhiêu vàng và bạc? có nhiều vật dụng tiện nghi5 nhiêu tiền của, nęũ cốc;28 và người ây đẹp trai, dễ nhìn, dê thương, với màu da tuyệt đẹp5 mỹ miêu.29 Người ấy lại nhận được đồ ăn5 đồ uống, áo mặc, xe cộ5 vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, chỗ nằm, chỗ trú, đèn đuốc. Người ấy với thân làm ác, miệng nói ác, ý nghĩ ác. Do thân làm ác5 miệng nói ác, ý nghĩ ác9 sau khi thân hoại mạng chung, người ấy sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, địa ngục. Ví nhu, thưa Đại vương, một người từ lầu leo xuống thân voi, hay từ thân voi leo xuống lưng ngựa, hay từ lưng ngựa leo xuống chiếc kiệu, hay từ chiếc kiệu leo xuống đất, hay từ đất leo xuông lòng đât tôi tăm. thưa Đại vương, Ta nói người ây với ví dụ như vậy. Thưa Đại vương, như vậy là người sống trong ánh sáng hướng đến bóng tối. Và thưa Đại vương, thế nào là người sống trong ánh sáng hướng đến ánh sáng? Ở đây, thưa Đại vương, có người sanh ra trong gia đình cao quý như trong gia đình Sát-đế-lỵ đại phú9 hay trong gia đình Bà-la-môn đại phú5 hay trong gia đình gia chủ đại phú, phú hào. Người ấy có tiền của lớn? có tài sản lớn, có nhiều vàng và bạc, có nhiều vật dụng tiện nghi, có nhiều tiền của5 ngũ cốc; và người ấy đẹp trai, dễ nhìn, dễ thương, với màu da tuyệt đẹp? mỹ miều. Người ấy lại nhận được đồ ăn5 đồ uống, vải mặc5 xe cộ9 vòng hoa, hương liệu? phấn sáp, chỗ nằm, chỗ trú, đèn đuốc.

Người ấy thân làm thiện, miệng nói thiện, ý nghĩ thiện. Do thân làm thiện, miệng nói thiện, ý nghĩ thiện, người ấy sau khi thân hoại mạng chung được sanh lên thiện thú, thiên giới, cõi đời này. Ví như, thưa Đại vương, một người từ chiếc kiệu này bước qua chiếc kiệu khác5 hay từ lưng ngựa này bước qua lưng ngựa khác, hay từ thân voi này bước qua thân voi khác, hay từ lầu này bước qua lầu khác, thưa Đại vương, Ta nói người ấy với ví dụ như vậy. Thưa Đại vương, như vậy là người sống trong ánh sáng hướng đến ánh sáng. Thưa Đại vương, những người như vậy có mặt, hiện diện trong đời. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết như vậy xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Đại vương, người nghèo đói, Bất tín và xan tham,

28 Xem s. I. 71 (kinh 114 ở trước). 29 Chủ giải: Trái với màu da như cột nhà cháy.

Keo kiết, ác tư duy,
Tà kiến, thiếu lễ nghĩa,
Nhiếc mắng và mạ lỵ
Sa-môn9 Bà-la-môn,
Cùng các khất sĩ khác.
Không cho, làm phiền nhiễu,
Ngăn chặn sự bố thí
Cơm nước cho người xin.
Đại vương, người như vậy,
Khi thân hoại mạng chung,
Sanh địa ngục hãi hùng.
Ôi5 Nhân chủ, người vậy,
Được gọi sanh bóng tối5
Và hướng đến bóng tối.
Đại vương, người nghèo đói?
Có tín, không xan tham,
Bố thí, thiện tư duy,
Có chí, tâm không loạn,
Đứng dậy và chào đón
Sa-môn5 Bà-la-môn5
Cùng các khất sĩ khác.
Tu học hạnh thăng bằng,
Không ngăn sự bố thí,
Cơm nước cho người xin.
Đại vương, người như vậy,
Khi thân hoại mạng chung,
Được sanh lên thiên giới.
Oi, Nhân chủ5 người vậy,

Được gọi sanh bóng tối9
Nhưng hướng đến ánh sáng.
Đại vương, người hào phú?
Bất tín và xan tham,
Keo kiêt, ác tư duy,
Tà kiến? không lễ nghĩa,
Nhiếc mắng và mạ lỵ
Sa-môn5 Bà-la-môn,
Cùng các khất sĩ khác.
Không cho? làm phiền nhiễu,
Ngăn chặn sự bố thí,
Cơm nước cho người xin.
116 KINH TƯƠNG ƯNG Bộ I. THIÊN CÓ KỆ

Đại vương, người như vậy?
Khi thân hoại mạng chung,
Phải sanh vào địa ngục.
Ôi, Nhân chủ? người vậy5
Được gọi sanh ánh sáng,
Và hướng đên bóng tôi.
Đại vương, người hào phú,
Có tín, không xan tham,
Bố thí, thiện tư duy,
Có chí, tâm không loạn,
Đứng dậy và chào đón
Sa-môn, Bà-la-môn,
Cùng các khất sĩ khác.
Tu học hạnh hòa bình,
Không ngăn sự bố thí,
Cơm nước cho người xin.
Đại vương, người như vậy,
Khi thân hoại mạng chung,
Được sanh lên thiên giới.
Oi, Nhân chủ, người vậy5
Được gọi sanh ánh sáng,
Và hướng đến ánh sáng.
II. KINH TỔ MẪU (Ayyikãsutta) (S I. 96) 133. Nhân duyên tại Sãvatthi. Thế Tôn nói với Vua Pasenadi nước Kosala đang ngồi một bên: -Đại vương đi từ đâu lại giữa trưa như thế này? Bạch Thế Tôn? Tổ mẫu của con mệnh chung, già nua, tuổi tác đã đến tuôi trưởng thượng, đã đạt đên tuôi thọ5 đã mệnh chung khi được một trăm hai mươi tuổi.

_ 7 _ _ / ___ ? ~

Bạch Thê Tôn, con rât ái luyen và quý men 10 mâu. Bạch Thê Tôn, nêu con được cho một voi báu5 hay để Tổ mẫu con khỏi chết, con sẽ cho voi báu để Tổ mẫu con khỏi chết. Bạch Thế Tôn, nếu con được cho một ngựa báu, hay để Tổ mẫu con khỏi chết, con sẽ cho ngựa báu để Tổ mẫu con khỏi chết. Bạch Thế Tôn5 nếu con được cho một thôn làng tốt đẹp, hay để Tổ mẫu con khỏi chết, con sẽ cho thôn làng tốt đẹp để Tổ mẫu con khỏi chết. Bạch Thế Tôn? nếu con CÓ thê được cho một quôc độ? hay đê Tô mâu con khỏi chêt5 con sẽ cho quôc độ để Tổ mẫu con khỏi chết. -Tât cả chúng sanh, thưa Đại vương, đêu phải chêt, đêu kêt thúc trong sự chêt, đêu không vượt qua sự chêt.

3. TƯƠNG ƯNG KOSALA 117

Thật là vi diệu? bạch Thế Tôn! Thật là hy hữu, bạch Thế Tôn! Bạch Thế Tôn, Thế Tôn đã khéo nói: "Tất cả chúng sanh đều phải chết, đều kết thúc trong sự chết, đều không vượt qua sự chết." Như vậy là phải, thưa Đại vương! Như vậy là phải, thưa Đại vương! Tất cả chúng sanh đều phải chết, đều kết thúc trong sự chết, đều không vượt qua sự chết. Ví như, thưa Đại vương, tất cả đồ ệốm do người thợ gốm làm ra, chưa nung chín hay đã nung chín, tất cả đồ gốm ây đều phải bể, đều kết thúc trong sự bể, đều không vượt qua sự bể. Cũng vậy5 thưa Đại vương, tất cả chúng sanh đều phải chết, đều kết thúc trong sự chét, đều không vượt qua sự chết. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết như vậy xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Mọi chúng sanh sẽ chết, Mạng sống, chết kết thúc, Tùy nghiệp, họ sẽ di, Nhận lãnh quả thiện ác? Ac nghiệp, đọa địa ngục, Thiện nghiệp, lên thiên giới. Do vậy hãy làm lành, Tích lũy cho đời sau5 Công đức cho đời sau, Làm hậu cứ cho người.30 III. KINH THẾ GIAN (Lokasutta) (S. I. 98) 134. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngôi xuông một bên? Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn: Bạch Thế Tôn? có bao nhiêu pháp ở đời? khi khởi lên đưa lại bất lợi, đau khổ, bất an trú? Thưa Đại vương, có ba pháp ở đời, khi khởi lên đưa lại bất lợi, đau khổ? bất an trú. Thế nào là ba? Thưa Đại vương, tham là pháp ở đời? khi khởi lên đưa lại bất lợi, đau khổ? bất an trú. Thưa Đại vương, sân là pháp ở đời, khi khởi lên đưa lại bất lợi? đau khổ, bất an trú. Thưa Đại vương, si là pháp ở đời5 khi khởi lên đưa lại bất lọi, đau khổ? bất an trú. Thưa Đại vương, ba pháp này ở đời, khi khởi lên đem lại bất lợi5 đau khổ, bất an trú. Thế Tôn thuyết như vậy. Bậc Thiện Thệ thuyết như vậy xong, bậc Đạo Sư lại nói thêm: Tham, sân? si, [ba pháp] Là ác tâm cho người,

30 Xem s. I. 91 (kinh 131 ở trước).

118 KINH TƯƠNG ƯNG BỘ I. THIÊN CÓ KỆ

Chúng di hại tự ngã, Chúng tác thành tự ngã5 Như vỏ và lõi cây/1 Tự tác thành trái cây. IV KINH CUNG THUẬT ựssattasutta) (S. I. 98) 135. Nhân duyên tại Sãvatthi. Ngôi xuông một bên, Vua Pasenadi nước Kosala bạch Thế Tôn:31 32 - Chỗ nào, bạch Thế Tôn, bố thí cần phải đem cho? Thưa Đại vương, tại chỗ nào mà tâm được hoan hỷ. Bạch Thế Tôn, chỗ nào cho được quả lớn? Thưa Đại vương, câu: "Ch6 nào bô thí cân phải đem cho", khác với câu: uChỗ nào cho được quả lớn.,, Thưa Đại vương, cho người trì giới được quả báo lớn. Cho người không giữ giới không được như vậy. về vấn đề này5 thưa

Đại vương, Ta sẽ hỏi Đại vương, Đại vương thấy thích hợp như thế nào, hãy trả lời câu hỏi ấy như vậy. Thưa Đại vương, Đại vương nghĩ thê nào, ở dây, Đại vương đang lâm chiến, và cuộc giao tranh đang bày binh bố trận. Rồi một thanh niên Sát-đế-lỵ đến, không có học tập5 không có huấn luyện, không có thực tập, không có phục vụ, rụt rè5 sợ hãi5 run sợ hay bỏ chạy. Đại vương có giữ lại người ấy không, và một người như vậy có lợi ích gì cho Đại vương không? Bạch Thế T6n, con không giữ lại người ấy và một người như vậy không có lợi ích gì cho con cả. Rồi một thanh niên Bà-la-môn, không có học tập... Rồi một thanh niên Vessa (thương gia) đên... Rôi một thanh niên Sudda (Thủ-đà) đên5 không có học tập... và một người như vậy không có lợi ích gì cho con cả.
-Thưa Đại vương. Đại vương nghĩ thê nào, ở đây5 Đại vương đang lâm chiến, và cuộc giao tranh đang bày binh bố trận. Rồi một thanh niên Sát-đế-lỵ đến, có học tập5 có huấn luyện, có thực tập, có phục vụ, không rụt rè5 không sợ hãi5 không run sợ5 không bỏ chạy. Đại vương có giữ lại người ấy không, và một người như vậy có lợi ích gì cho Đại vương không? Bạch Thế Tôn, con giữ lại người ấy. Và một người như vậy có lợi ích cho con. Rồi một thanh niên Bà-la-môn đến5 có học tập... Rồi một thanh niên Vessa đến... Rồi một thanh niên Sudda đến... và một người như vậy có ích lợi gì cho Đại vương không?

31 Xem s. I. 70 (kinh 113 ở trước). 32 Chủ giải giải thích cuộc hội đàm này giữa công chúng với sự hiện diện của rất nhiều ngoại đạo sư. Những vị này cho rằng họ vượt trội hơn tât cả, danh tiếng của họ còn lớn hơn danh tiếng cua đức Phật. Ho khuyên khích mọi người hãy cúng dường cho họ và các đệ tử của họ. Vua Pasenadi đã thỉnh đức Phật đên đê làm rõ.

Bạch Thế Tôn, con ủng hộ người ấy và một người như vậy có lợi ích cho con.
-Cũng vậy? thưa Đại vương, dầu cho một người có xuất gia từ một gia đình nào, từ bỏ gia dinh, sống không gia đình, vị ấy đoạn trừ năm chi và hội đủ năm chi. Bố thí cho một người như vậy có quả báo lớn.
Thế nào là năm chi được đoạn trừ? Tham dục được đoạn trừ, sân được đoạn trừ, hôn trầm thụy miên được đoạn trừ, trạo hối được đoạn trừ, nghi được đoạn trừ. Năm chi này được đoạn trừ.
Thế nào là năm chi được hội đủ? Vô học Giới uẩn được hội đủ5 Vô học
Định uẩn được hội đủ, Vô học Tuệ uẩn được hội đủ? Vô học Giải thoát uẩn được hội đủ5 Vô học Giải thoát tri kiến uẩn được hội đủ. Năm chi này được hội đủ.
Chính một người như vậy? năm chi được đoạn trừ, năm chi được hội đủ. Bố thí cho người như vậy được quả báo lớn.
Thế Tôn nói như vậy... rồi bậc Đạo sư lại nói thêm:
Vị vua đang lâm chiên,
Sẽ giữ lại thanh niên?
Cung thuật được thiện xảo,
Dõng mãnh đầy khí lực.

Nhà vua không tuyển chọn5
Theo tiêu chuẩn thọ sanh.
Cũng vậy9 người có trí,
Kính lễ bậc hạ sanh,
Bậc này sống Thánh hạnh,
Nhẫn nhục và hiền hòa.33
Hãy làm cốc thoải mái,
Dựng nhà cho Đa văn5
Rừng khô534 làm bể nước,
Hiểm trở, mở đường đi.
Với tâm tư thanh tịnh,
Hãy cho kẻ trực tâm3
Cho đồ ăn, đồ uống,
Cho vải mặc, trú xá.
Như mây giông gầm thét9
Chớp sáng trăm đầu mây,

33 SA. I. 166: Khantỉsoraccantỉ ettha khantĩtỉ ạdhivãsanakhantỉ^ soraccantỉ arahattam. Ngài Buddhaghosa giải thích khantisoracca là 4tNhẫn nhục và hiền h6a". Trong trường hợp này, í4nhẫn nhvc" có nghĩa là nhẫn nại, chịu đựng và "hiền hba" là tâm hiền thiện của bậc Thìh, bậc A-ia-hán. Xem D. III. 213;.I. 94. 34 Papanca vỉvane. SA. I. 166: Vìvaneti arannatthane, nỉrudake aranne, được giải thích là khu rừng không có nước.

Nước mưa ào ào xuống, Tràn đầy đất thấp cao. Cũng vậy, bậc thiện tín, Đa văn, dọn đồ ăn, Thỏa mãn kẻ khất sĩ. Kẻ trí tâm hoan hỷ, Phân phát vật ăn uống, Nói: “Cho, hãy đem cho!" Như vậy la, gầm, thét, Mưa móc như thần mưa. Các công đức to lớn, Do bố thí mang lại, Đem mưa ân, mưa móc, Trên những người bố thí. V. KINH VÍ DỤ HÒN NÚI (Pabbatũpamasutta) (5.1. 100) 136. Nhân duyên tại Sãvatthi. Thế Tôn nói với Vua Pasenadi nước Kosala đang ngồi một bên: Thưa Đại vương, Đại vương đi từ đâu lại giữa trưa thế này? Bạch Thế Tôn, con rất bận rộn với những sự việc của các vua chúa. Các vua chúa Sát-đế-lỵ đã làm lễ quán đảnh, say đăm kiêu hãnh với vương quyền, thọ hưởng tham lam vật dục, đạt được sự an toàn quốc độ, và chinh phục cả vùng đất đai rộng lớn. -Thưa Đại vương, Đại vương nghĩ thế nào, ở đây? nếu có người đến với Đại vương từ phương Đông, một người thân tín, đáng tin cậy, người ấy đến Đại vương và thưa: "Tâu Đại vương, mong Đại vương được biết, con từ phương Đông lại và có thây tại đây một ngọn núi cao như hư không, đang di chuyển và chà đạp, đè bẹp tất cả loại hữu tình. Tâu Đại vương, Đại vương hãy làm những gì cầĩ phải làm?5 Rồi một người thứ hai đến từ phương Tây... Rồi một người thứ ba đến từ phươnệ Bắc... Rồi một người thứ tư đến từ phương Nam, thân tín, đáng tin cây, người ay đến Đại vương và thưa: 6íTâu Đại vương, mong Đại vương được biet, con từ phương Nam lại và có thấy tại đây một ngọn núi cao như hư không, đang di chuyển và chà đạp, đè bẹp lên tất cả loại hữu

tình. Tâu Đại vương, Đại vương hãy làm những gì cần phải làm." Như vậy? thưa Đại vương, một khủng bố lớn khởi lên cho Đại vương, sự diệt tận nhân loại thật khủng khiếp, được tái sanh làm người thật khó khăn, thời Đại vương có thê làm được những gì? Như vậy? bạch Thế Tôn, một khủng bố lớn khởi lên, sự diệt tận nhân loại thật khủng khiếp, được tái sanh làm người thật khó khăn, thời con có thể làm được những gi, ngoại trừ sống đúng pháp, sống chơn chánh làm các hạnh lành, làm các công đức?

Thưa Đại vương, Ta nói cho Đại vương biết, Ta cáo cho Đại vương hay. Thưa Đại vương, già và chết đang tiến đến chinh phục Đại vương. Khi Đại vương bị già chét chinh phục, Đại vương có thể làm được gì? Bạch Thế Tôn; khi con bị già và chết chinh phục, thời con có thể làm được gì, ngoại trừ sống đúng pháp, sống chơn chánh, làm các hạnh lành? làm các công đức? Bạch Thế Tôn, những sự việc như các vua chúa Sát-đế-lỵ đã làm lễ quán đảnh, say đắm, kiêu hãnh với vương quyền, thọ hưởng tham lam vật dục5 đạt được sự an toàn quốc độ và chinh phục cả vùng đất đai rộng lớn cùng các trận chiến với tượng binh. Bạch Thế Tôn, các trận chiến với tượng binh không đem lại một hướng đi (gatĩ), một điểm tựa cho các vua chúa ấy, một khi bị già chết chinh phục. Bạch Thế Tôn, những sự việc như các vua chúa Sát-đế-lỵ đã làm lễ quán đảnh, say đắm, kiêu hãnh với vương quyền, thọ hưởng tham lam vật dục, đạt được sự an toàn quốc độ và sống chinh phục cả một vùng đất đai rộng lớn cùng các trận chiến với mã binh... với xa binh... với bộ binh. Bạch Thế Tôn, các trận chiến với bộ binh không đem lại một hướng di, một điểm tựa cho các vị vua chúa ấy, một khi bị già chết chinh phục. Bạch Thế Tôn, trong vương cung này có những Đại thần tinh luyện về thần chú. Các vị này có thể với thần chú, phá tan quân địch tới tấn công. Nhưng bạch Thế Tôn, các trận chiến chú thuật Idiông đem lại một hướng đi, một điểm tựa cho các vị vua ấy, một khi bị già chết chinh phục. Bạch Thế Tôn, trong vương cung này có nhiều số vàng được chứa cất trong những nhà hầm hay những lầu thượng, và với số vàng ấy chúng con có thể phá tan quân địch tấn công tài chánh. Nhưng bạch Thê Tôn? các trận chiến tài chánh không đem lại một hướng di, một điểm tựa cho các vị vua chúa ấy, một khi bị già chết chinh phục. Và bạch Thế Tôn, khi con bị già chết chinh phục, thời con có thể làm được gì? ngoại trừ sống đúng pháp, song chơn chánh, làm các hạnh lành, làm các công đức? Như vậy là phải, thưa Đại vương. Như vậy là phải, thưa Đại vương. Khi Đại vương bị già chết chinh phục, Đại vương có thể làm được gì, ngoại trừ sống đúng pháp, sống chơn chánh, làm các hạnh lành, làm các công đức? Thế Tôn nói như vậy... và bậc Đạo sư nói thêm: Như núi đá rộng lớn? Dựng đứng lên hư không, Tiến tới tràn xung quanh, Áp đè cả bốn phía. Cũng vậy? già và chết Di chuyển đến hữu tình,

Giai cấp Sát-dế-ly,
Bà-la-môn, Phệ-xá,
Thủ-đà, Chiên-đà-la?
Người đổ rác, đổ phân5
Không một ai thoát khỏi,

Tất cả bị chinh phục.
Ở đây không tượng binh,
Không xa binh, bộ binh,
Không trận chiến chú thuật,
Không trận chiên tài sản,
Có thể giúp chiến thắng,
Chông với già, với chêt.
Do vậy người hiền trí,
Thấy rõ phần tự lợi5
Người trí đặt tin tưởng,
Vào Phật9 Pháp và Tăng.
Ai với thân, khẩu, ý,
Hành trì đúng Chánh pháp,
Đời này được tán thán,
Đời sau hưởng phước trời.35

35 Chủ giải giải thích Vua Pasenadi đi yết kiến đức Phật, bị bọn cướp mai phục ở rừng Andha. Vua biết được cho băt tên cướp và bêu thây ở bên đường. Vì vua có hành động này nên đức Phạt không đặt thẳng vấn đề mà chỉ khuyên vua một cách gián tiếp.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.